

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	
Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjajukért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnok —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

A magyar püspöki kar felirata Szentseged Urunkhoz, XIII. LEO pápához. Szentseged Atya!

A lefolyt év december havának 15. 16. és 17-ik napjain mindnyájan egybe lévén gyülekezve, fiai hódolattal és szeretettel vetültünk Szentsegednek december 11-éről keltezett s hozzánk intézett legkegyelmesebb levelét, mely tanuja volt előttünk Szentseged azon atyai szeretetének és azon atyai gondoskodásának, melylyel Magyarország katolikus lakói és egész nemzetünk iránt viseltetik. Szívünk háláját ezért minden késedelem nélkül siettünk távirati uton fejezni ki Szentseged legmagasabb színe előtt, tiszteletteljesen kijelentvén egyttal azt is, hogy egyesítvén erőnket és törekvésünket s hivatalunk erejétől vezéreltetve készek vagyunk elhárítani mindazt, mi Egyházunkat veszélylyel fenyegetné s minden eszközt felhasználni, mely az Egyház jogainak megőrzésére Magyarországon alkalmasnak és szükségesnek látszik. Legyen ezt szabad nekünk ezen alkalomból is hasonló fiai szeretet és ragaszkodás között ismételni Szentseged előtt s kijelenteni újra, hogy ha az állam s annak vezetői nyilvánosan tett nyilatkozataikat megvalósítani és azok kivitelét elrendelni szándékoznak, mi követni fogjuk más országok püspökeinek és katolikus férfainak példáját, s egy lélekkel ellene fogunk állni szándékuknak és a mennyire lehet, meg fogjuk akadályozni, hogy egyházunk jogai újabb törvények által még újból is megsértessenek.

Lelkünk ezen egységében és egyetértésében elhatároztuk, hogy mindenek előtt a mi felséges királyunkat fogjuk informálni, előadván neki azon veszélyeket, azon szomorú következményeket és bajokat, melyek nem az Egyháza csupán, hanem magára az országra néve is és az egész monarchiára következének, ha az egyházi és politikai ügyek azon elvek szerint rendeztetnének be, melyeket az új kormány kinyilvánított. Elhatároztuk, hogy alázatosan kérni fogjuk ő Felségét, hogy jogaival élvén, ezen vereséget az Egyháztól, a néptől, országtól, sőt az ő saját császári és királyi házától is elfordítani kegyeskedjék, mert ha megzavartatnak és szétszakíttatnak azon kötelékek, melyek nálunk eddig a katolikus egyházat s annak isteni intézményeit a világi hatalommal összefűzték, nem minden ok nélkül lehet élnünk attól, hogy magának az országnak alapjai is meg-

rázódhatnak s az új intézmények behozatala az országnak inkább s nem az Egyháznak fog veszedelmére lenni.

Elhatároztuk továbbá, hogy az új kormánynak is hasonló őszinteséggel elő fogjuk terjeszteni, hogy az általa hirdetett vallási ügyekre vonatkozó elvek az Isten egyházára néve igazságtalanok, ellenségesek s magára az államra néve is veszedelmesek. Elhatároztuk kijelenteni előtte, hogy kötelességünknek tekintjük, féltetve bármilyen emberi tekintetet is, ezeket az elveket megtámadni s felhasználni minden lehető eszközt a törvények határai között, melyeket nekünk úgy is, mint az Isten egyháza püspökeinek, ugyis, mint polgároknak, ugyis, mint az ország főrendeinek, az alkotmány és szabadság, mindenkiel közösen nyujtanak kezünkbe, hogy azok az elvek megvalósíthatók ne legyenek.

És ezen felül legkészségesebben engedelmességedünk Szentseged legkegyelmesebb parancsának, melyet ő eminenciája Szentseged bíboros államtitkárja az 1892. év december 3-áról kelt 9220. sz. alatt közölt velünk s nem késlekedünk kifejezni meggyőződésünket arról, hogy mily károk vagy hasznok származhatnak a szabad vallás gyakorlat s más új dolgok megvalósításából a katolikus egyházra néve.

Az új magyar kormánynak kijelentéseit vagy programját négy pontban lehet összefoglalni. És pedig proklamálta az új kormány 1. A vallásgyakorlat szabadságát. 2. A zsidók recepcióját. 3. A polgári anyakönyvvezetés behozatalát. 4. A polgári házasságot.

Ami a vallásgyakorlat szabadságát illeti, a kormány még sehol sem jelentette ki, hogy mit ért ezalatt különösen, miután nálunk minden bevett vallás és felekezet szabad vallásgyakorlatnak örvendhet. Az ősi katolikus valláson kívül a haza törvényei által bevett és elismertek még: a görög nem egyesült egyház, a helvét és ágostai hitvallások, valamint a socinianusok, kiket unitáriusoknak is neveznek. Mindezek a világi törvény előtt egyforma joggal bírnak, szabadságukban van ingatlan javakat szerezni, plebániákat és iskolákat al pitani, vallásuk szolgáit megválasztani és a vallási elveiknek megfelelő istentiszteletet szabadon gyakorolni. Mindezek, a katolikusokat kivéve, saját autonómiával bírnak, vagyis joguk van vallásuk lelki és anyagi ügyeiben szabadon határozni, anélkül, hogy a világi hatalomnak ezekben avatkozni szabad lenne, a világi hatóság csakis a föfelügyeleti jogot gyakorolván.

(Folyt. köv.)

TÁRCZA.

Tompa virágregéi.

(Folytatás.)

Ismeretes virág Isten szabad mezejében az ősnek legutolsó virága. A köznép — legalább Székelyföldön — „*guzsajlító virág*”-nak nevezi. Hosszú, halvány-piros virágai összeölelkeznek — minden levél nélkül, levelei csak a következő tavasszal bűnnek ki — minden virág nélkül. Ennek a furesaságnak története van.

Hajdanta a kikires a tavasz első virága volt, de utolsó is akart lenni. Ez volt — hogy úgy mondjam — pozitív kívánsága. Volt egy negatív is. Régentén nagyon dús levelű virág volt a kikires. Meg akart tőle szabadulni, hogy láthassa mindeki karesudat természetét. És mindkét kívánsága teljesült. Az őszi kikiresnek nincs meleg ruhája, de rövid is ám az élete, tavaszkor pedig csak zöld leveleivel ékeskedik. S ma már:

„A bús kikires s az ősnek
Derengő napjai:
Mosolygó szép tavasznak
Halvány visszhangjai.”

A „*Szarkaláb*” és „*Szegfű*” cz. regékben a hűtlenséget, léha életet, a gyönyörök mohó élvezetét és azoknak szomorú következményeit oly finomul és hü vonásokkal eseteli Tompa, hogy elégségesnek tartom, e regék tartalmát egyszerűen — minden értelmezés — és bővebb magyarázat nélkül — leírni.

Az első a férfiaknak szól.

A szarkaláb házasodni akar. Ezer virág int feléje, de sok közül nehéz választani.

Mindeniket megszereti, de szerelme csak pár perezig tart, újból „más virágot lát s szeret.” Ez neki ugyan boldogságot szerez, mert a léha gondolkozásmód szerint: „változás az élvezet”, de boldogsága nem tart sokáig, mert a virágok megismerik csalásukat, s „akármit is beszél nekik, rá se néznek, nevetik.” Ekkor a szarkaláb a múlt emlékein való ábrándozással akarja magát vigasztalni, mondogatván: „Vigan élttem legalább!”

„Oh! hiszen ha úgy lehetne,
Hogy kifogyván lángja, nedve:
Összetörnék a pohár . . .
De csak teng a csapodár.”

Teng, mert daczára annak, hogy kiszáradt, él és kinlódik. A költő szerint:

„Szár az kóró lett az élet
Játékul a kin szelének,
A mely rázza, zörgeti,
Mignem a vihar megindul,
S összetörve irgalombul
A sirhalmokhoz veti.”

A szegfű a nőknek szól.

„Szép volt a szegfű; színe, illata
A kerten áttündökle, áthata!”

Szerette is őt az arany szárnyu pillangó tán jobban,

mint a kert többi virágait. Legalább az tűnik ki a pillangó aggódó szavaiból, midőn látogatást téve a virágoknál — legelőször is egyik legkedvesebb virágát — a szegfűt — keresi, de sehol sem találja. Tudakozódására a kert szikár özvegye — a rozmarin — felel. Azt feleli, hogy elpusztult a szegfű, mert „elragadta a világ nagyon.” Pedig:

„Szép volt a szegfű; színe, illata
A kerten áttündökle, áthata.

Ha azonban a szépség erkölcsi alapját elveszíti, lesz:

„Fény, mely száz szembe bájolóan nevet,
De egy kebelnek sem ad meleget;
Magát emésztí föl lévségiben,
Csábítani tud, de boldogítani nem!”

Pedig egykor a szegfű boldog volt és boldogított. Boldogtatta neki a hajnal; az éj gyöngéd gyermeke: a harmat, a lágy fuvallom és napfény. De:

„Mi a gyönyörnek véget vet vala:
Nincs semmi ok! — csak . . . a gyönyör maga;
A szegfű bágyadt, — elszórt, — halvány,
Gyötri valami nem ösmert hiány.
Ohajt s megüti szellős napsugarat,
Bántja ha eljő, fáj, ha elmarad.

Végre nem talál semmihez örömet, és lesz:

„Kedélye érzéketlen álhalott . . .
Ah! a gyönyörtől *tultelt, tultakott!*”

Ez állapot nem tartott soká

— Szavát az özvegy ekkép folytatá —

Szegény szomszédom egy hűs reggelen
Halványan letem és élettelen —

S: „Nem tudja senki, hogy történt vele?”

De szegény virág öngyilkos leve!”

A tó virágai észreveszik, hogy nemők egyik legszebbike:

„Szeret már valakit,
Szeret valahára:
S a kijelentésre
Időt tűzött mára.”

Sorakoznak tehát s vágyó tekintettel néznek feléje, remegve várva, hogy vajjon ki lesz az a szerencsés, ki nem-sokára övének mondja azt.

De ime, a tó szép virága szép társait lenézi; az ő büszkesége valami idegen, *külföldi* növény után sovárogo. Egyszer csak meghallja a „*Bajnokfü*” nevét, s kívánságához képest utána mennek a tó előzékeny virágai. És midőn elhozzák:

„Lészen nagy bahota
Hítvány gízgaz jövén
Völegénykép oda.

Mire: „Megzúdul a nádas,

Loesog a tó habja:

Ki sokat válogat,

A selejtest kapja.”

Ez a bajnokfü története.

A „*Hajnalka*” cz. regéjében T. a hűségnek a hűtlenség fölött való diadalát rajzolja, és pedig oly fényes diadalát, mely még a hűtlenséget is megdicsőíti.

A régiek felfogása szerint Apollon nemesak a virágzás és áldás, hanem egyszersmind a rombolás és pusztítás istene is vala. A fényes nap nemcsak áldást hozó, hanem vészterjesztő is.

A kert virágai közt éldegelt a szerény folyóka, kit a kedves hajnal szeretett régóta. S hő szeretetében

„ . . . hitta: hajnalkának;

Hajnal és hajnalka boldogok valának.“

El is járt hozzá minden reggel — kora reggel — mikor még a virágok többi udvarlói, a szellő, méh és pillangó mind aludtanak.

Aztán mikor távozott, hogy legyen hajnalkájának édes enyhülete, tiszta harmatesepjét — búcsú fájdalomának legdrágább gyöngyeit — hullatta kelyhébe.

Hanem a boldogságnak mindig akad irigye.

A hajnai és hajnalka boldogságát megirigyélő a fényes napsugár, már pedig a fénynek nemcsak a testre, hanem a lélekre is megvan a maga hatása . . . Így történt, hogy a hajnalka hallgatott a napsugár csábító szavára — és hűtelen lett a hajnalhoz. De — bár kedvesét csak éjszakára hagyta el a fényes napsugár:

„Boldog mégsem vala a hűtelen virág,

Úgy tetszett: keblében titkos bú férge rág.“

Erezte, hogy a nap égető sugara keblét lankasztja, tán el is hervasztja. . .

„S midőn bánatjában meghervadt, beteg lett:

A jó harmattól nyert enyhe harmat-cseppet.

De a napsugárnak forró ajka legott

Felszitta kebléről az édes balszámot.“

Ez még nem minden. A nap forró hevét a hajnalkától elrabolt hűs barnat sem elégíti ki. Kaczerkódni eljár a hetszínű szívárványhoz, a esendes tó vizéhez, a hegyek ormához, az ég felbőlihez. Majd a puszták délibábjá lesz játszó társa, s szegény hajnalkának nagyobb bänkódása.

Midőn végre a napsugár végképen elmaradt, „a csalfa szerető hajnalka meghala,

„S a hűtlen napsugár meg sem látogatta

Sírhát a virágnak: ki meghalt miatta.“

Mindennek dacára a hajnal hű maradt és szánó sohajjal

„Este reggel eljárt a virág sírhátja,

Ömölyvén bánatos könnyűtinek árja.

És addig kesergett a sírhalom felett

Hogy a mint eljött a megújult kikelet:

Csudát tőn a büség s szerelem hatalma,

Mert a megholt virág újra feltámad.“

S most a hajnal és hajnalka újból egymáséi levének. A hajnal meg nem pirongatá kedvesét hűtlensége miatt, de a hajnalka is okult. Csábítója kiveté ugyan hálóját, hogy magának újra meghódítsa,

„De a virág látván a csalfa sugarat,

Tölesérét bezárja — s bívéhez hű marad.“

(Folyt. köv.)

A bányavidéki róm. kath. esp. kerület plebániáinak rövid története.

Írja: **Kovács Gyárfás.**

D. Körösbánya 7. Misszió. Mindazokat, miket ezen czim alatt Nagyág, Hondol és Boitza plebániáit illetőleg elmondottam, a körösbányaira vonatkozólag is általánosságban ismételném; mert a misszió eszközei és céljai mindenhol egyformák. De, tekintetbe véve azon körülményt, hogy e

plebánia hívei sokkal nagyobb területen és szétszórtabban élnek emezeknél: e szempont mégis az itteni plebános részéről éberebb vigilanciát és a pásztori hivatás örökös gondosságát követeli. Mert ha igaz, hogy a szétszórt nyáj inkább ki van téve a farkasok orvtámadásainak: ugy a pásztori figyeletnek is sokkal feszültebb és körültekintőbbnek kell lennie, mint hol egy csapatban terelbeti hiveit a hit egyseges akla és az igazság forrásához.

És épen ezen körülmény komoly számba vehető circumspectusságot és nehézségeket gördít az itteni plebánia missziója elé. Mert eltekintve, hogy az Aradmegyében 4 órányira eső nagyhalmgyi parochiát is lelkiekben gondoznia kell: de közvetlen e plebániához beosztott filiák is tetemes gondot adnak, terbet nyomnak vállaira, annál is inkább, mert mint az 5-ik pont alatt (Népszerűség) kiintetém, e plebániának 974 lelket számláló hívei túlnyomóbb számban épen a távol-eső filiák — Brád, Czereczel, Kristyor és Ruda községekben laktak, számított sorrendjük szerint 1—2, 3—4 óra járásnyira, tehát elég messze, hogy sem „in casu periculi“ ne érezhetnék a lelkipásztori hiányt, vagy jobb esetben is — hogy a tehetetlen öregek és gyermekek vallási vigaszhoz tudtalanak jutni.

De ez a misszió csak vallási oldalát érinti. Hátra van még nemzeti oldala.

A túlnyomólag oláh községekben a hívek alig hallgatván nemzeti nyelvüket: veszély környezi őket nemzeti szempontból is.

E veszedelmes körülménynek pedig, lehetetlen, hogy még komolyabb következményeitől ne tartanánk s misszió-szerű kellő óvintézkedésekre ne gondolnánk.

S vajjon hol kell keresnünk ezeket?

Egyházi és nemzeti érdekekről van szó: tehát csak e kettő nyújthat remediumot a veszélyek ellen oly egyházi és kulturális intézmények szervezése, vagy a létezők gyámoltása által, melyekben aztán a vallás és kultúra feltalálhatná védváraikat.

Amde Körösbányán a katolikus jellegű iskola a szegénység folytán államivá alakult, templomának nincs kántora.

Brádon — e 887 lelket számláló fiókközségben a halhatatlan emléktű jötevők — a királyi kegy, Fogarasy Mihály püspök, Páncsel József stb. — emeltek ugyan templomot. De nincs kántor, sem kath. iskola; Kristyoron a régi virágzóbb egyházi életet csak füstös romok hirdetik; Rudán semmi egyházi intézmény nincs.

Eként eszközök nélkül, hogy lehet magasztos ezélok-ért küzdeni?!

Kivánatos volna tehát a körösbányai templom mellett — Brád központtal — legalább egy körsegédlelkészlet szervezése, hogy alkalmas időben a vallási szükségleteken segítve legyen és kivánatos az ifjabb nemzedék katolikus érzületének fejlesztésére Brádon egy kath. elemi iskola. Kivánatos Rudán egy kis kápolna emelése, Kristyoron pedig a régi templom helyreállítása s így a vallási és hazafias misszió izmosítása.

Ezek nélkül sem egyházunk, sem nemzetünk nem éri el e vidéken ohajtottabb céljait.

De hol a pénz, mert pénz — anyagi áldozat nélkül nem lehet semmiféle magasztos ügyen lendíteni?

A plebániától — a zárdától — ily nagy anyagi áldozat nem várható.

A kormány és a magyar társadalom feladatai tehát a szükséges anyagi áldozatokat meghozni, az egyház törekvéseit gyámolítani, hogy saját jól felfogott érdekeinktől mind a hazafias, mind vallási missziók ügyei ohajtott virágzásra jussanak. — Adja Isten!

8. *Könyv-, levéltár és irodalmi élet.* E plebánia fundus instructus szerű hivatalos könyvtárral nem rendelkezik. Ez az 1848—49 évi forradalmi időkben részint a lángok martaléka lett, részint a Körös vizébe hanyatott. Hasonló sors érte a levéltárt is. Az anyakönyvek szintén csak az 1854-ik évtől vezetettek. Mert a régi „Liber Baptisatorum (1739)“, „L. Copulatorum (1761)“, „Matr. Defunctorum“ (1764), „L. Vaccinatorum“ (1805), és a „Protoellum Confirmatorum“ (1805) a forradalmi zavarokban szintén elpusztultak.

Van azonban a plebániának — Residentiának egy igen nagy történelmi becses biró kéziratú műve. Ez a „*Protocolum Domus Residentiae Körösbányaiensis*“ ab anno 1854. Vezetni kezdette Bergmán Vincez és folytatják utódai. Nemcsak a templom, zárdá, iskola s egyéb egyházi ügyekre tartalmaz igen fontos adatokat — nagyobbára másolatokat „ex Archivo Prov. Bulgariae“: hanem kiválóan érdekes eredeti leírások foglaltatnak benne azon forradalmi mozgalmakról, melyek a Körös vidékén 1848—49-es időkben lezajlottak. (Lásd a Közm. 1891 év 45 és 46 számai „Körösbánya és Brád vidékének magyarsága a forradalom alatt“ című közleményét.) E Protocolum nemesak egyháztörténeti irodalmi értékű, hanem gondos toganatosítását képei nagymelékű Fogarassy Mihály püspök 1868 ik évben 576 sz. alatt kelt azon rendezeték is, melyben a plebániák történelmének megírására szorososan kötelezi a lelkészeket és az espereseket utasítja azok ilyenmü munkásságuk pontos ellenőrzésére.

9. *Jötevek.* E plebánia legelső jötevője maga a Bulgária szerzet, mint alapító. Majd találkozunk Marosnémeti gróf Gyulai Ferencz és Pro Gapel Carolina neveivel is, kik, még mielőtt e plebánia rendes szervezését nyerte volna öntetnek egy harangot, emléktüket tentartó ezen felirattal: III. Mag. Dominus Comes Franciscus Gyulai, de Marosnémet Generalis, et Carolina Pro Gapel. Dom. L. J. N. Kir. Na. J. A. Com. D. Hatten. F. E. R. J. C. J. Ra. E. REENSI A. D. MDCCXXI. Azután Szepesy és Rudnay püspökök következnek, kiknek vallásos buzgalmu felhívásaik folytán gyűlte össze azon adakozások, melyekből a templom és zárdá a Hórvilág okozta romjaiból újraépíthetők voltak. (Deer. Kov. p. 3)

Majd a forradalom után felséges királyunk legmagasabb parancsa folytán jótékonykodik a vallásalap, mely Schotz ker. biztos felügyelete alatt kezdette és fejezte be a templom és rezidenczia ismétli renoválását. (1854. Dom. hist. p. 19, 17, és Schem. a Kolosi p. 29.)

A templom és zárdá újabb (1855 évi) renoválása szakában kisebb-nagyobb összegekkel áldoztak még az Ur oltárára: Eisenegg Lipót ker. biztos, ki templomi apróbb berendezésekre 50 frt, — Ebergényi Susánna, ki 20 frt adományozott; továbbá mint pátronusok kinttek Leiner Ferencz, Leiner Maria, öregebb Ribiczey Ferencz és mások, „quorum memoria in benedictione est.“ Ezekén kívül „erga restitutionem“

a szent öltönyökön kívül a legszükségesebb oltárszerek és edényeket a dévai zárdá szolgáltatatta.

A romban heverő kristyori templomuk építője: Baternay Imre (1824).

A brádi kápolna lételét köszöni I. Ferencz József király ő felsége, Fogarassy Mihály püspök és Pankel József ezer-ezer frt adományaiuknak és más adakozók azon kegyelet-filléreinek, melyekért a brádi hívek mindig háltával fognak róluk megemlékezni.

(Folyt. köv.)

Bérmálás Nagyszébenben.

A közelmúlt napokban örömmünnetet ült a nagyszébeni r. k. hitközség. Örömmünnet, hiszen szerencsés volt körében üdvözölni Erdély lánglelkű főpásztorát, kihez gyermeki szeretettel ragaszkodik, ki eljött mint a szerető atya meglátogatni gyermekeit s megerősíteni a hitben a bérmálás szentségének kiosztása által a hívők százeit. Futó tűz gyorsaságával terjedt el a hír a városban, hogy jön kegyelmes urunk; általános lett az öröm e hírre s vetélkedve sietett mindenki örömeinek s gyermeki ragaszkodásának kifejezést adni. A plebánia templom díszitett, zöld ágakkal, virágfüzérékkel díszítettett fel, a portale előtt hatalmas virágfüzerek és lombok között s jelmondat díszlett: „Aldott, ki az Ur nevében jön.“ A plebániális épület kapuja, lépcsőzete hasonlóan virágfüzéréktől díszlett.

F. hó 12-én d. u. 1/2 órakor nagy néptömeg gyűlt egybe az indóházhoz üdvözölni a kegyes főpásztort. A bel- és külvárosi egyházi tanács, polgármester, főkapitány és a hívők százi siettek a szeretett főpásztor elé. Midőn berobogott a vonat és Ő Nagyméltósága kíserve nagys. Tamási Aron kanonok és Avedik Lukács esperes urak által kiszállott, felhangzott az „Éljen“ és a „Hoch“ s a belvárosi hitközség főgondnoka Sennor Agoston üdvözölte a hitközség nevében magyarés német nyelven. Majd nagys. Roszkosni Elek mondott szívélyes „Isten hozott“ at a külvárosi hitközség és a Terézvárház nevében; utánna Szében város polgármestere Hochmeister Vilmos üdvözölte Szében város részéről. Harangzugas között hajtattott Ő Exellenciája, kíserve hatalmas fogat-sor által a főtérré, hol a különféle iskolák, intézetek növendékei, köztük 200 fehérbe öltözött leánykával vártak a szeretett Atyára s megpillantásakor lelkes „Éljen“ zésbe törtek ki. A templom ajtajánál várta az összes papság, élén mélt. Ninger Ignác apát-főesperes urral, ki örömtől áthatva ékes latin beszéddel üdvözölte a főpásztort s tolmácsolta a saját, a papság s az egész hitközség érzelmeit.

Az „Ecce sacerdos magnus“ felhangzott a chóruson s a főpásztor ajkáról az áldás szavai hangzottak el, melyekkel megáldá az ő jövetelén örvendező híveket.

A papság most a plebánia lakba kíséré Ő Nagyméltóságát, hol a lépcsőkön az oldalon fehérbe öltözött ártatlan leánykák fogadták térdelve a jó Atya áldását.

Most a papság sietett kézcsofolásra. Az apát főesperes úr lelkes, meleg szavakkal tolmácsolá ugra örömlüket s ajánlá Főpásztorunk kegyébe az Úr kertjében munkálkodó papságot. Erre a bel- és külvárosi egyháztanács, terézvári és belvárosi főelemi isk. tanító-testület tisztelt Ő Excellenciájánál. Azután Szvetenay hadtestparancsnok ő exciája, Szebenmegye főispánja Thallmann Gusztáv és mások tiszteltek.

Estve 8 óraker a szebenbelvárosi templomi zenegetlet adott serenadot a plebánia folyosóján Ő Nagyméltóságának. A harmadik dal eléneklése után megjelent ő Excellenciája és az apát úr előtt kifejezte örömlét a meglepetés fölött s többeket a dalegetlet tagjai közül bemutatott magának.

Másnap 9 óraker megindult a néparadat a belvárosi templom felé. Ő Nagyméltósága a papság által fogadtatott, midőn a templomba érkezett a bérmálás szentségét kiosztandó a fiúk számára. Az Ő Excellenciája által celebrált mise után, mely alatt a templomi ének- és zenekar szép misét adott elő, a szöszekre lépett Szeben város szeretett apát-plebánososa és lelkesült szavakkal fejtegeté a bérmálás szentségét és jelentőséget. Erre Ő Nagyméltósága 517 hívőnek osztá ki a szentséget s végül áldást adott a megbérmáltakra. Délben diszebéd volt, melyre hivatalosak voltak a papság, egyházigondnokok és a polgármester, meg más celebritások.

Délután ő Excellenciája a látogatásokat viszozozta s szereneseltette látogatásával a szt. Ferencz rendű apácák záróját s a Terézváriaházat, hol a növendéksereg az intézet előtt üdvözölte ő Nagyméltóságát s fejtezte ki örömlét a legkegyesebb Atyának látogatása felett.

Másnap, jun. 14-én az Orsolya szűzek temploma öltött díszet s fogadta a Főpásztor, ki falai között 387 leánynak osztá ki a bérmálás szentségét. A sz. beszédet Kiss Gusztáv alesperes lelkiigazgató úr tartotta, hasonlóan a bérmálás szentségéről beszélvén hévvel a hívőknek.

Harangzúgások s nagy koesisor által kísérve indult ő Nagyméltósága d. u. 4 óraker a vasuti állomásbhoz, mely székhelyére visszatérhessen. A vasuti állomásnál meg egyszer kezeit esőkolhattuk a kegyes főpásztornak, ki pár napi itt tartózkodásával annyi örömlét okozott nekünk. Tartsa meg a jó Isten őt számunkra sokáig, hogy sokáig élvezhessük atyai jóságát és Isten egyháza a földön a malasztok és kegyelmek által, melyeket ő Excellenciája a bérmálás által közvetít, erősödjen s a hívők az üdvözítő vallásban is megerősödjenek. Reánk nézve ő Excellenciája itteni tartózkodásának napjai felejthetetlenek lesznek s annál inkább szívünkbe zárva tartjuk őt, mert nemes szívének jóságát ez alkalommal is érezni szerenesések valánk. Isten tartsa meg kegyelmes Főpásztorunkat!

— 1.

A vallásüldözés Magyarországon.

Kaáli Kis Mózes róm. kath. és Csiki Zsuzsánna ev. ref. vallásu szülők, 1892. aug. 26-án született leány gyermekét, ugyanazon év szept. 4-én a szülők határozott írásban is kifejezett azon kívánsága folytán, hogy ők ezen gyermeküket is mint a többeket róm. kath. vallásban akarják fölnevelni, megkereszteltem. E miatt az iklandi Kaálba be-

szolgáló ev. ref. lelkész Vizi János sietett engemet a marosi felsőjárás szolgabírói hivatalánál „elkeresztelési ezimen“ be-pörölni s meg is idézett a szülőkkel együtt szept. 13-ára, még azt sem várva be, hogy említett anya gyermekágyi betegségből felgyógyuljon.

Vádlóm a mondott időben meg is jelent, de én egy temetés által akadályozva lévén, csak október 8-án jelenhettem meg az akkorra kitűzött pöttárgyalásra, és ámbár elég világosan kifejtettem, hogy sem a keresztelés ténye, sem a keresztlevél át nem küldése miatt elítélhető nem vagyok, főleg miután az akkor még ref. anyának a kath. vallásra való áttérési szándékát igazoló bizonyítványt is a tárgyalási jegyzőkönyvhez esatoltam, mégis elítéltem az 1890. évi febr. 26 iki kultuszminiszteri rendelet alapján 10 frt pénzbüntetésre, esetleg az annak megfelelő egy napi elzárás és a tartási költség hordozására, valamint Vizi János ev. ref. lelkésznek 5 frt fuvar és napi díja megfizetésére.

A megszokott hangu és jólismert indoklással ellátott határozatot természetesen megföllebbeztem, annyival inkább, mert az említett ev. ref. vallásu anya 1892. okt. 17-én a róm. kath. vallásra tényleg áttérvén, meggyőződése szerint a további eljárás tárgyalanná vált.

Föllebbezésem következőleg hangzott:

Sz. 135—1893.

Méltóságos es. és kir. kamarás alispán ur!

A marosi felsőjárás tek. szolgabírói hivatalának 1892-ik évi dec. 11. 438—1892 kh. szám alatt elkeresztelési ügyben hozott, s általam mai napon vett elmarasztaló ítéleté ellen bátor vagyok a kitűzött 3 napi határ időn belül föllebbezést tisztelettel benyújtani a következőkben.

Mint a folyó évi október 8-án a fenn tisztelt szolgabírói hivatal előtt ez ügyben megtartott tárgyalás alkalmával eredetiben befektetett „Nyilatkozat“ tanúsítja, kaáli Kis Mózes r. kath. és Csiki Zsuzsána akkor még ev. ref. vallásu szülők Juliánna nevű gyermekét — ki nem mint az ítélet mondja szept. 3-án, hanem, aug. 26-án született — a szülők határozott kívánságára kereszteltem meg folyó évi szept. 4-én.

Ezt azon kívül, hogy nincs országos törvény, mely magát a keresztelés tényét büntetné, annál inkább megtehettem, mert az akkor még nem kath. anya is mibelyt gyermekágyi betegségből fölépül, a kath. vallásra szándékozott áttérni, a minek bizonyítékául az 1-ső izbeni jelentkezésről szóló bizonyítványt szintén már a fennebb írt tárgyalás alkalmával védelem támogatására becsatoltam volt.

A mély tisztelettel /- alatt mellékelt bizonyítvány szerint Csiki Zsuzsána folyó évi október 16. másod izben is bejelentvén illetékes lelkésze előtt vallás változtatási szándékát, őt ugyan ezen év és hó 17-én, a mint erről az iklandi evang. ref. lelkészí hivatalt is értesíttem, a kaáli római kath. hívek sorába felvettem — miáltal ezen elkeresztelési ügy meggyőződése szerint tárgyalanná vált.

Az idézett szolgabírói ítélet indokaira nézve bátor vagyok ismételni, a mit az ez ügyben megtartott tárgyaláskor is kijelenttem, hogy ámbár az 1868. évi LIII. tc. 12 §-a szerint vegyes házasságban élő szülők gyermekei közül a fiúk atyjuknak, a leányok anyjuknak vallását követik, de ezen törvény szakasz büntető szankcióival ellátva nem lévén, niesen arra széles ez országban példa, hogy valamely lelkészt magáért a keresztelés tényéért büntettek volna; és így

azért, mert Csiki Zsuzsanna vegyes házasságban élő ev. ref. szülő gyermekét az ő írásbeli kérése folytán megkereszteltem, én sem vagyok büntetendő.

Figyelman kívül hagyatott a szolgabírói ítéletben az is, mit a keresztelési bizonylatnak az országos törvény szerint illetékes lelkészhez való át nem küldésére nézve jegyzőkönyvre adtam, hogy t. i. a nagyméltósági belügyminiszter urnak hasonló esetekben III. fokozatú határozatai szerint, a kereszteléstől át nem küldése kihágás nem képezvén, kihágási bíróság által nem is tárgyalható.

Ezen több esetben hozott döntésvényeszerű határozat szerint, Kis Julianna keresztelési bizonylatának az illetékes ev. ref. lelkészhez át nem küldése miatt, minthogy azáltal kihágást el nem követtem, a szolgabíró — mint kihágási bíróról által elítélhető nem voltam.

Ugyanis az 1879. évi XL t. cz. §-a szerint a miniszter csupán valamely rendőri tilalomnak, vagy rendelkezésnek megsértését minősíti kihágásnak; a püspöki felügyelet alatti álló anyakönyvvezetés pedig nem rendőri ügy, minél fogva még azon esetben sem követtem volna el rendőri kihágást, ha az 1890. évi febr. 26-án 10086. szám alatt kelt vallás és közoktatási miniszteri rendelet, egyházi főhatóságom által ahoztartás véget vevet lett volna.

A fennebbieket összegezve, minthogy sem az általam végzett keresztelési tényért, sem az ev. ref. anyának a kath. vallásra való áttérése által amugy is tárgyalanná vált. keresztelési bizonylat át nem küldése által kihágást el nem követtem, mely tisztelettel kérem az alispán urat, méltóztassék a marosi felső járási szolgabírói urnak 438/92 kh. szám alatt ellenem hozott ítéletét indokaim alapján feloldani és engemet a vád és a kirótt 10 ftt pénzbüntetés, valamint a vádlónak megítélt 5 ftt nap és fuvardíj fizetése alól felmenteni.

Egyebekben a legmélyebb tisztelettel maradok a méltóságos alispán urnak Kaálban, 1892. december 16-án.

alázatos szolgálja

Tompos Mátyás sk.
róm. kath. lelkész.

Ezen föllebbezésre kaptam a következő II-fokú ítéletet:
Sz. 476—1892.

Tompos Mátyás kaáli róm. kath. pap ellen Kis Mózes róm. kath. és Csiki Zsuzsanna ev. ref. vallású nőnek törvényes házasságból született Julianna nevű leányának a kath. hitre történt megkeresztelése és keresztelési bizonylatnak az illetékes ev. ref. lelkészhez való átküldésének elmulasztása miatt indított kihágási ügyben 438/92 kh. szám alatt hozott első fokú ítéletét, mely nevezett Tompos Mátyás róm. kath. lelkészt az 1890. évi febr. 26-án kelt 10086. számú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteri körrendelet 4. §-a alapján a közigazgatási fogháza és tolonczházak alap javára 10 ftt, behajthatatlanság esetén egy napi elzárással helyettesítendő pénzbüntetés és 5 ftt eljárási költség 15 nap és végrehajtás terhe alatt megfizetésében marasztalta el — az elmarasztalt részéről közbe vetett felebbezés folytán felülvizsgáltván: miután az ev. ref. vallású anya időközben a róm. kath. vallásra tért át s így az 1868. évi LIII t. c. 94. §-a intézkedéséhez képest a 7 éven aluli Julianna leánya öt ezen új vallásában amugy is követte volna, tehát a jelen kihágási ügyből származó további ellentétek az anya vallás változta-

tásával törvényeszerű kiegyenlítést nyert, megváltoztatom s tényálladék hiányában vádlottat a terhére rótt kihágás alól fölmentem. Miről további eljárás végett a tkts. főszolgabíró urat a mu t évi 408 kh. szám a jelentése csatolmányai visszaküldése mellett értesitem.

Marosvásárhelyt, 1863 január 3.

Sándor, alispán.

Tkts. Dr. Molnár Gábor főszolgabíró urnak

Helyben.

Azt hittem, hogy ezen felmentő ítélet annál inkább véget vet a további eljárásnak, mert az elkeresztelt gyermek anyja is kath. vallásra térvén, nem volt jogozim, a melyen vádlóm a keresztelési bizonylatot követelhetne volna. — De nem így történt, most már ő fellebezzett a mint hallomásból tudom, egyházmegyéjüknek ügyvédje által. — Azonban itt is teljesült a szent írás szava: Desiderium impiorum peribit, mert a belügyminiszter ur III.-ad fokú — alább ide iktatott — ítéletében, melyet folyó év június hó 1-én vettem, a föllebbezés mellőzésével a II.-od fokú határozatot hagyta helyben.

Sz. 1382/1893.

Magyar kir. belügyminiszter.

Maros-Torda vármegye közönségének.

Maros-Vásárhelyen.

A vármegye alispánjának folyó évi január hó 5 én 476 szám alatt kelt másodfokú ítélete, mely szerint a felső marosi járás főszolgabírója által hozott első fokú ítélet megváltoztatásával Tompos Mátyás róm. kath. plébános kaáli lakos Kis Mózes róm. kath. és Csiki Zsuzsanna ev. ref. vallású szülők törvényes házasságból származott Julianna leányuk keresztelési bizonylatának az illetékes lelkész hivatához át nem küldése miatt terhére rótt kihágás vádja és annak jog. következményei alól felmentetik, panaszló által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgáltván indokainál fogva helyben hagyatik.

Miről a törvényhatóság a f. évi febr. hó 7-én. 60/kh. sz. alatt kelt alispáni jelentés csatolmányainak visszaküldése mellett további eljárás végett értesítetik. Budapestén, 1893 május hó 12-én. A miniszter helyett Br. Jósika sk. államtitkár.

A másolat hitelül Maros-Vásárhelytől 1893 május hó 19. *Hajdu Elek mp. aljegyző.*

A sokféle elkeresztelési esetek között, hogy az enyémmel mindenben hasonló kimenetelűt olvastam volna, nem emlékszem. Tompos Mátyás róm. kath. lelkész.

(M. Á.)

— **Bajorország.** Bünvádi eljárás exorcizmus végzése miatt. (Vége.)

Dr. Schneid, az eichstädti lyceumban a filozófia hírneves tanára azon véleményét fejezi ki s bölcséleti okokkal is támogatja, hogy P. Auréliának joga volt a megszállást föltételezni. Különösen két mozzanatot emel ki szakértő, mint olyat, melyek alapján P. Aurélián teljes joggal tehetett fel, hogy megszállottal áll szemben. Szentelt víz iránt ellenszenvet mutatott a fiu, közönséges víz iránt nem. Hasonlóképp midőn P. Aurélián latin imát olvasott, nyugton viselte magát. E két körülménynél fogva P. Aurélián jogosan foghatott az exorcizáláshoz.

Miután az idő már 1/2-re járt, a tárgyalást d. n. 3 óráig felfüggesztették.

Az ülés folytatásán azután a védőügyvéd ajánlatára felolvasták a donauwörthi kertületi előljárásnak, mely a kormány megbízásából ez ügyben vizsgálatot tartott, egy hivatalos tudósítást, melynek záradékában konstatáltatik, hogy Zilk fia Wendingben az egész esetről egy szót sem tud, s hogy egyébiránt egészséges, jó kedvű fiúnak néz ki, kinél a betegség legkisebb nyoma sem látszik.

A bizonyító eljárás evel véget ért, s előadta vádját az államügyész. Ne kívánják tőle, hogy a tavaly július 13. és 14-én Wendingben lejátszott esemény lefolyását újra előadja. Úgy hiszi, hogy a jelen esetben az ördögűzés kritikai megvilágítását tárgyalatlannak tekintheti. Egyébiránt nagy szerepének tartja, hogy nem kell e kérdésben állást foglalnia, mert bizony nehéz eldönteni, vajjon természetes vagy természetfölötti uton gyógyult-e meg a fiú. Nem arról van tehát szó, vajjon az ördögűzés ténye a büntetőtörvénykönyvbe ütköző eselekmény-e, hanem egyedül és kizárólag arról, mondatott-e bizonyos tény, melynek feladata volt, hogy azon személyt, melyre vonatkozik, megvetetté tegye.

Igaz-e ezen tény vagy nem, ez a célpontja a mai tárgyalásnak. Az átkozásról szóló rágalomnak kétségkívül az volt a célja, hogy azon személyt, kire vonatkozik a közvélemény előtt megkisebbitse, mert feltételezte, hogy Herzné az ördöggel áll összeköttetésben. E sértés módfelelt súlyos, mert oda céloz, hogy valakit minden erkölcsi értékéből kivetkőztessen. Nem számolunk arról, hányan hitték, hányan nem, hiszen a vádlott maga is meg volt róla győződve. Terjesztette is a rágalmat? Hallottuk, hogy az elterjesztés tényleg megtörtént. Ennek bizonyítására felsorolja azután azon eseteket, melyekben a vádlott beismeri, hogy leírták jegyzeteit. Így lát a rágalom terjesztése, mint Steinhart tanu beismeri, a vádlott tudtával és akaratával történt. A vádlott a tényálladék titkontartására semmi olyat nem tett, mi becsületére szolgálna. Arra a kérdésre is, vajjon volt-e a vádlottnak tudomása róla, hogy sértés történik, határozottan igen-nel kell felelnie. Be van-e továbbá a sértés tárgyát képező eselekmény igazsága bizonyítva? Nincs! A vádlott semmi egyebet nem tud mondani, mint, hogy a rágalmat az ördög a fiú szája által mondá neki. Ilyes nyilatkozatoknak e helyen semmi döntő befolyásuk nincs. A büntetőtörvénykönyv ily bizonyítékot nem ismer. Azon körülmény, igaznak tartotta-e vádlott a dolgot, vagy nem, nem védi a törvény elől, mely elé fedezteté, mint hazugot állítja. Az a körülmény, hogy az ördög a fiút elhagyta, nem elég arra s nem bizonyítja azt, hogy az ördögnek nem kellett hazudnia. Ha mégis feljogosítva érzi magát a vádlott arra, hogy az értesítéssel úgy járjon el, mire akkor a titoktartás? Mire az éber figyelmeztetés, hogy semmit se mondjanak, ha nem lett volna meggyőződve arról, hogy eselekménye törvénybe ütköző?

Mindezekből kifolyólag azt hiszi, hogy a büntetőtörvénykönyv 186. §-a alkalmazandó. Hogy a tudósítás sajtó útján nyilvánosságra került, abban vádlott ártatlan, mert ez indiskreczió útján történt. 50 marka bírságot avagy 5 napi elzárást ajánl. Weber-Ottó mellékvádló beleegyezik ezen megoldásba, de ajánlja még, hogy az ítélet tétesékek közzé a Fr. Zeitungban, mert hiszen a sértés nyilvános volt.

A védőügyvéd mindenekelőtt vázolja azon élénk, mondhatni nagyszerű érdeklődést, melyet ez eset felidézett. Herznének vagy P. Auréliának van-e előnyére e figyelem. Ő úgy hiszi, hogy az utóbbinak és pedig azon feladat nehézsége által, mely rá várt, s melynek előljárói parancsára vette magát alá. Enneközt joga volt feltenni, hogy semmi törvénybe ütközöt nem tesz. Ami a tény elterjedését illeti, a védőügyvéd éppen az ellenkezőt állítja. Rendtársain [kivül senkinek sem adta a tudósítást, ezek pedig résztint szemekkel látták, résztint közelről ismerték a dolgot. Odaadta még két papnak, kiknek érdekükben állt az exorcizmust megismerni, mert ők maguk is mindennap abba a helyzetbe kerülhetnek. Hogy a tudósítás idegen kézbe került, amiatt P. Auréliánt nem lehet okozni. A fiú a Herz nevet gonosz pillanatban ejtette ki. P. Auréliánt legfeljebb gondatlansággal lehet ejtőlni, hogy Herz eszerpédő feleségének nevét ki nem hagyta, büntetni azonban azért nem lehet. Ami elterjedt, nyilvánosan történt s nem volt titok, mert az ördögűzés a templomban volt, hová mindenki bemehetett. P. Aurélián az egyház részéről feltétlenül fedezve van, melynek álláspontját dr. Pruner prépost ma oly kézzelfogható módon adta elő. Az augsburgi püspök is észrevette, hogy a dolog természetfölötti. P. Aurélián azt hitte, hogy jogosan terjeszti azt, aminek igazságáról meg van győződve. Végezetül ajánlja a 193 §. alkalmazását, mely a jogosult érdeklődés figyelembevételéről szól.

Válaszok és viszonyválaszok után a törvényszék ítélethozatalra¹⁾ vonul vissza. Az ítélet 50 marka pénzbírság és a mellékvád költségeinek viselésében marszítja el. Az indoklás szerint P. Aurélián Herzné megsértésében vétkes, mert Wendingben és Lohrban azt terjesztette, hogy nevezett nő Zilk fiát megátkozta, az ördöggel megszállatta, minek következtében közbeesülése és tisztelése hanyatlott. E tény a vádlott egy irat által terjesztette. Tudomása volt arról is, hogy eselekménye büntetés alá esik, mert többször ugy nyilatkozott, hogy csak Herzné ne tudja meg. Nem is lebeghetett a vádlott szemei előtt semmi jogos érdek. Feltehető ez ugyanazon esetekben, midőn iratát rendtársaival s papokkal közölte, de Schneid tanu irányában ily jogos érdek nem vezethette. Azon súlyos következményekért, melyeket a dolog maga után vont, vádlottat nem lehet felelőssé tenni, mert azok előidézője a sajtó volt, abban pedig neki semmi része. Azon theologiai álláspont, hogy az ördög a fiút elhagyta, nem bizonyítja az ő ártatlanságát. A mellékvádló ügyvédnek azon ajánlatát, hogy az ítélet tétesékek közzé a Frk. Z.-ban, vissza kellett utasítani, mert a sértés nem volt nyilvános.

A délutáni tárgyalás iránt rendkívüli volt az érdeklődés, mindenki ott akart lenni; a tolongás óriási, majdnem életveszélyes volt, amint azt a félig nyitott ajtón kihallatszott jankfáltások elárulták. (Religio).

— Megrendelhető a következő című könyv: „**Historia ecclesiastica Novi Foederis in usum eleri junioris con-**

1) Igazán furcsa ítélet az.

cinnata a Dre. Andrea Balás professore historiae ecclesiasticae et juris canonici in lyceo episcopali Transsylvaniensi.

Püspöki engedély mellett már ki van nyomtatva. Áll két kötetből 47 ívvel.

Kapható Papp Györgynél Gyulafehérvárt a püspöki lyceum könyvnyomdájában. Ara a két kötetnek 4 frt o. é. vagy 8 korona. Addig is, míg alkalmunk lesz t. barátunk igazán hiányt pótló művéről érdemlegesen szólni, azt nagyon ajánljuk t. paptársaink figyelmébe és pártolásába.

Napi események köréből

— **Meghívó.** Az erd. róm. kath. irodalmi társulat választmánya f. hó 20-án d. u. 5 órakor a szerkesztői helyiségben gyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívottnak. Tárgy: a folyó ügyeken kívül a közgyűlés előkészítése.

Az elnökség.

— **Schlauch Lőrincz** dr. nagyváradai püspököt ő Szentsége bíborossá kreálta. A legőszintébb szívvél esatlakozunk mi is Várad s az egész haza öröméhez és lelkesültségéhez. Ad plurimos annos!

— **A gyulafehérvári r. k. főgymnásiumban** 1892—3-ik tanév végén tartandó nyilvános vizsgálatok sorrendje. Junius 7-én. Az előadások megszűnnek. Jun. 9-én. Előleges osztályozó értekezlet. Jun. 10-én. Hittan I—VII osztály. Jun. 12—13-án. Érettségi vizsgálatok. Jun. 13-án. Magántanulók írásbeli vizsgálata. Jun. 14-én. Magántanulók szóbeli vizsgálata. Jun. 15-én 8—12 a) csoport. Magyar, Latin, Német, Történet IV. oszt. 8—12 b) csoport. Magyar, Latin, Német, Görög és gör. h. olvasmányok V. oszt. Jun. 16-án 8—12 a) csoport. Magyar, Latin I. oszt. 8—12 b) csoport. Földrajz, Számítan, Mértan, II. oszt. Jun. 17-én 8—12 a) csoport. Számítan, Mértan, Phys. Földrajz III. oszt. 8—12 b) csoport. Történet, Természettan, Mennyiségtan VI. oszt. Jun. 19-én 8—12 a) csoport. Magyar, Latin, Német, Görög és gör. h. olvasmányok VII. oszt. 8—12 b) csoport. Természettan, Mennyiségtan, Történet V. oszt. Jun. 20-án 8—12 a) csoport. Magyar, Latin, Német, Történet és polit. Földrajz III. oszt. 8—12 b) csoport. Magyar, Latin, II. oszt. Jun. 21-én 8—12 a) csoport. Földrajz, Számítan, Mértan I. oszt. 8—12 b) csoport. Számítan, Mértan, Természettan IV. oszt. Jun. 22-én 8—12 a) csoport. Magyar, Latin, Német, Görög és gör. h. olvasmányok VI. oszt. 8—12 b) csoport. Természettan, Mennyiségtan, Történet, Bölcsész. VII. oszt. Jun. 23-án Testgyakorlat és ének I—VII. Jun. 24-én Záró értekezlet. Jun. 29-én Hálaadó isteni tisztelet, s a bizonyítványok és a jutalmak kiosztása. Gyulafehérvárt, 1893. május 10-én. Az Igazgatóság.

— **Pályázat.** A csik-delnei kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Járandóságai: 1. tisztességes lakás: három szoba, egy konyha, kamra és pincével; nyári konyha sütőkemenczével, jó karban levő gazdasági épületek: csűr, istálló, sertésöl és két szekérszinnel; 2. a belseitelken tágas udvaron kívül 8 véka ferejű szántó és két szekér szénát s egy szekér sarjut termő kaszáló, szép gyümölcsös és veteményes kert; 3. a két határban felváltva mivelhető jó minőségű 25 véka ferejű szántóföld; 4. a község közelében két darab kaszáló, megterem évenként 5—6 szekér szénát és 2 szekér sarjut; továbbá a topliczai réten egy drb. kaszáló évenként terem 3 szekér szénát; 5. 60 kalangya ősz s ugyanannyi tavasz-kepe; 6. 50 terű lágú tűzifa, megér 50 frtot; 7. oszpora 60 frt. 8. stola 30 frt. 9. szentmise alapítványból 6. frt, 10 szabad legeltetés és erdőletetés. A gabona képéből köteles a kántortanító a harangozónak minden évben csépléskor 17 régi véka rozstot s ugyanannyi zabot kiszolgáltatni. De a temetési díjakból a harangozóval nem osztozik. Kötelessége: A mindennapi iskolában az I. II. osztály s az ismétlők egyik nemének önálló vezetése és tanítása, ezen kívül az egyházi funkciók végzése, ide értve a filiában Pál-falván hetenkint kétszer és minden 4-ik vasárnap végzendő szentmisén való szolgálatot is. Pályázati határidő folyó évi junius hó 30. Pályázók kellően felszerelt folyamodványaikat a jelzett határidőn belül alulírott lelkész hivatalhoz beküldeni s egyik vasárnapon próbára megjelenni sziveskedjenek. Csik-Delnen, 1893. május hó 31-én. Péter Lajos sk. lelkész iszk. elnök. László Péter egyháztanács és iszk. jegyző.

Az erd. róm. kath. status igazgatótanácsától.

Sz. 589—1893

t. 275.

Pályázati hirdetés

tanári állásokra.

Az erdélyi róm. kath. status főtanhatósága alatt álló következő gymnasiumokhoz és tanári állásokra pályázat hirdetettik:

1. A brassói róm. kath. főgymnasiumhoz magyar-német vagy latin-német tanszékre;
2. A esiksomlyói róm. kath. főgymnasiumhoz görög-latin vagy magyar-latin tanszékre;
3. A gyulafehérvári róm. kath. főgymnasiumhoz a) latin-történelem és b) latin-magyar vagy német-magyar tanszékre;
4. A marosvásárhelyi róm. kath. gymnasiumhoz: a) rajzoló geometriai-szabatkézi rajz és b) latin-német vagy magyar-német tanszékre.

Ha helyettes tanár neveztetik ki, fizetése évi 600 frt és 150 frt lakáspénz; ha rendes tanár neveztetik ki, fizetése évi 800 frt, 150 frt lakáspénz és 10 évenként 100 frt fizetési pótlék.

Az életkort, vallást, családi állapotot, végzett tanulmányt, hadkötelezettségi viszonyt és netalán eddigi szolgálatot igazoló okmányokkal és tanári képesítő oklevéllel felszerelt folyamodványok f. évt. július 4-ig nagyméltóságú Lőnhart Ferencz erdélyi püspök úrhoz Gyulafehérvárra adandók be.

Kolozsvárt, 1893. junius 10-én.

Züllich István, alelnök.

Szentkirályi Kálmán, titkár.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, FORSTER JANOS.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.